

Боровицька О.М.,
провідний концертмейстер кафедри
музичного мистецтва ВП МФ КНУКіМ,
м. Миколаїв

ІНЕРТНІСТЬ МИСЛЕННЯ ЯК ОСНОВНА ПЕРЕШКОДА У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНЬОГО МУЗИКАНТА

1. Сучасний світовий інформаційний простір є плодом діяльності багатьох поколінь, і потрібен налагоджений механізм прийому та обробки інформації, щоб ця духовна спадщина була ефективно засвоєна наступними поколіннями. Необхідна деяка підготовка і навчання навичкам поводження з інформацією, що потребує від сприяючого суб'єкта насамперед активної позиції. Але, якщо цей суб'єкт не має в собі того, що може порозумітися з новою інформацією, - вона, як об'єкт вивчення, залишається непізнаною і сковзає поза свідомістю.

2. Творча індивідуальність, щоб зберегти своє особисте обличчя, та водночас насичитись соками багатовікової культури людства і оволодіти таємницями майстерності у будь-якій галузі мистецтва, повинна розуміти мову, якою з нею розмовляє це мистецтво, інакше вона не розкриє його внутрішній суттєвий зміст і вимушена буде задовольнятися зовнішніми чисто ремісницьким засобами, неспроможними відтворити повнокровний живий образ.

3. Так при вихованні майбутнього музиканта ми стикаємось з проблемою «духовної глухоти», коли студент не здатний прочитати задумки композитора по використанню ним тих чи інших засобів музичної виразності, зрозуміти логіку відтворення та розвитку музичного образу. Отже, зустріч двох інтелектів – композитора як митця і споживача в обличчі виконавця – не відбулася... Споживачі – як виконавці, так і слухачі – можуть про це навіть не здогадуватись, тому що на своєму рівні мислення оперують переважно категоріями літери, але не духу, говорячи про технічну досконалість виконання чи більш менш вдале користування засобами музичної виразності, залишаючи за межею уваги природну мету виконання: відтворення життя образу у його власній динаміці.

4. Обмаль учбових годин та необмежена досяжність валу різноякісної інформації при відсутності чітких фахових орієнтирів у студента призводять до нівелювання ролі викладача до безавторитетного статиста, коли учень, не бажаючи завдавати собі зайвого клопоту та ретельно аналізувати текст твору, механічно копіює чиєсь виконання, прослухане в інтернеті, вважаючи, що цього вистає.

5. Викладачеві необхідно реабілітувати себе як Авторитет у даній сфері і, знайшовши адекватну в даній ситуації форму донесення інформації, скоректувати ціннісну шкалу студента і вказати шлях до здобування необхідного.

6. Геніальності ніщо не завадить виявити себе за будь-яких умов, та ми розглядаємо систему професійного виховання музикантів як спроможність допомогти досягти успіхів усім бажаючим при наявності хоч якихось здібностей. Труднощів завдають наслідки «вундеркіндізації», коли дитина вимушена займатися всім потроху, нікуди не заглиблюючись і не докладаючи зусиль, щоб опанувати даний вид діяльності до рівня справжньої майстерності. Дитина звикає швидко та весело ковзати по поверхні явищ і брати тільки те, що легко дається. А музичний інтелект формується при інших умовах.

В ДМШ працюють на швидкий тимчасовий результат – конкретний виступ, для чого користуються методикою «натаскування», де дитина вимушена також механічно копіювати окремі прийоми виконання чи фрагменти твору з показу вчителя. Що й для чого робиться – залишається для дитини незрозумілим. Викладач перевантажує свідомість учня суто технічною ремісницькою термінологією, випускаючи з уваги, що мислення дитини спирається на живу уяву та легко оперує образами і, використовуючи цю перевагу, можна скоріше досягти мети виконання, навчивши дитину просто розповідати всім про щось цікаве засобами музичної виразності. А так відбувається вихолощування сприйняття всесвіту почуттів там емоційних станів, відображення яких і було метою написання і виконання твору. Таким чином, якщо дитину з малку не привчити чітко бачити мету виконання і підпорядковані їй засоби найкращого втілення живого образу, вона не буде розуміти мову музики, і в кращому випадку буде відтворювати «літеру» музичного тексту, але не його дух.

7. Часто розвинені в емоційному плані учні грають замість авторської «свою» музику, не заглиблюючись у розшифровку авторського тексту. Це краще, ніж суто технічне виконання, проте також свідчить, що виконавець не володіє мовою, якою з ним спілкується автор. Бліді, беззмістовні, невпевнені виконання також демонструють нерозвиненість музичного інтелекту, а саме: у свій час учень не одержав необхідної інформації, яка б сформувала і запустила механізм сприйняття світу музики, опанування його законів та вільного оперування його змістовними категоріями.

8. У вищій школі уже допрацьовується оперативна база сформованого інтелекту, виправляються певні вади мислення: розуміння стилю, відтворення відповідної манери виконання, почуття міри у користуванні засобами виразності, тощо. Але, якщо накопичена ерудиція в даній галузі недостатня, інтелект залишається довгий час голодним та не розвивається. Це знов таки наслідок відсутності належної мотивації до накопичення знання, що призвело до лінощів розуму та пасивно-споживницької позиції свідомості, яка легко удовлетворяється будь-яким сурогатом знань чи почуттів, які вихолощують

сприйняття буття, і людина, замість повноцінної реалізації свого багатого духовного потенціалу і насолодою життям, де вона займає неабияке місце, обирає лише бліду імітацію буття, керуючись у своїх рішеннях та відношеннях коштовностними критеріями, засвоєними з інтернету.

9. Щоб вирішити проблему інертності мислення, треба повернути свідомості (не тільки тих кого ми вчимо, але і нашій) стан дитячої захопленості процесом пізнання, вміння мислити образами і перспективно, обоюючи світ прекрасного. Буде зацікавлений попит – будуть й гідні пропозиції! Для цього треба використовувати стартовий духовний капітал студента, розмовляючи з ним тою мовою, яку він розуміє, та оперувати близькими йому категоріями, які йому цікаві та збуджують до дії. Треба активувати інтелект перспективою досягнення досконалості, закоханістю в сам процес спілкування з музикою. Надав необхідну допомогу в акумуляванні певних знань і навичок на рівні вищої школи, викладач може вважати свою місію виконаною і бути впевненим, що його вихованець не посоромить високе мистецтво, і поповнить вітчизняну и світову когорту справжніх музикантів-митців.

Список використаних джерел:

1. Грозан С. Компетентнісний підхід як складова частина підготовки майбутнього вчителя музики до професійної самореалізації / С. Грозан // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. «Педагогічні науки». – 2014. – Вип. 132. – С. 282-285. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_132_75.
2. Кухта М. Основи педагогічної майстерності у системі підготовки майбутнього вчителя / М. Кухта // Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства / Матеріали міжнар. Наук.-теорет. Конференції до 80-ї річниці НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2000. – Випуск 2. – С. 122-125.
3. Освітні технології: [навч.-метод. посіб.] / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська [та ін.] ; за заг. ред. О.М. Пехоти. – Київ, 2001. – 256 с.
4. Растригіна А.М. Компетентнісний підхід до підготовки майбутнього магістра музичного мистецтва / А.М. Растригіна // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 501-509.
5. Ткаченко М. О. Реалізація технології формування артистичної техніки майбутнього вчителя музики (мотиваційно-цільовий компонент) / М. О. Ткаченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 33 (86). – С. 392-397.
6. Тюменева Т.С. Артистизм педагого-музиканта в системі його професійних компетенцій : автореф. дис. ...канд. пед. наук : 13.00.02 / Т.С. Тюменева. – Москва, 2015. – 18с.